

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Et Særsyn i det nittende Aarhundrede Mere om det skoleholderløse Sogn paa Falster Bekjendtgjørelse

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Et Særsyn i det nittende Aarhundrede Mere om det skoleholderløse Sogn paa Falster Bekjendtgjørelse", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, University of Aarhus. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1804_28-intro-shoot-idm216.pdf (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Biskop Birch

Den 5. september 1803 døde Tønne Bloch, og den allerede tidligere truffne beslutning, at Lolland og Falster ved første forefaldende vakance af bispeembedet over Fyns Stift skulle have sin egen biskop, kunne nu sættes i værk. Til biskop over det nye Lolland-Falster Stift havde Danske Kancelli opstillet fire mulige kandidater, men udnævnte den 30. december 1803 dr.theol. og provst ved domkirken i Roskilde Andreas Birch. Han var blevet varmt anbefalet af Sjællands biskop N.E. Balle. Bestallingen forelå den 6. januar 1804.

Meddelelsen om biskop Blochs død har formentlig i Eskilstrup fremkaldt håbet om, at der forestod lysere tider for skolen, måske dog sammen med en vis frygt for, at efterfølgeren skuffende ville videreføre sin forgængers afvisning af det skoleholderløse sogn. Det kan forklare beslutningen om at vælge netop "det Mellelrum, da Falster manglede en høieste geistlig Øvrighed" til at gå i aktion, et tidspunkt, som kunne legitimere, at man ikke længere gik kommandovejen. I stedet skulle sagen, der krævede "ilende Virksomhed", procederes i *Politivennen*, blandt hvis læsere man kunne forvente også at finde den nyudnævnte biskop, som ville komme under pres. I planen var det utvivlsomt forudset, at offentliggørelse af skandalen kun ville vække ringe begejstring hos biskoppen. Det kunne også tænkes at belaste det fremtidige forhold til de lokale præster, såfremt de trådte frem som medunderskrivere af artiklen "Et Særsyn i det nittende Aarhundrede".

Er det på den ene side utænkeligt, at den tyveårige Grundtvig har handlet på egen hånd uden den lokale gejstligheds indforståelse, så kan hans ankomst til Torkilstrup sent på året og aktionens sene iværksættelse måske på den anden side tages som udtryk for, at Grundtvig ikke blot har fungeret som pennefører, men var initiativtager til den aktion, der tvang myndighederne til handling. Skoleholder Krogs efterfølger blev seminarist Ahrent Carsten Tücksen, der i årene 1805-17 fungerede som lærer ved Eskilstrup skole.

Grundtvigs tre småartikler i *Politivennen* om det skoleholderløse sogn blev med hans egne ord "det første trykte hvorunder hans Navn kom til at staa" (*Dag- og Udtogsbøger* 1, s. 67). Men mere end det er de også den første offentlige tilkendegivelse af hans interesse og virke for folkeoplysning og "Bønders Opklaring" (*Dag- og Udtogsbøger* 1, s. 105).